

**YEREL YÖNETİMLERİN KENT BELLEĞİNE KATKISI: ÖDEMiŞ BELEDİYESİ
YILDIZ KENT ARŞİVİ VE MÜZESİ**

**CONTRIBUTION OF LOCAL ADMINISTRATION TO THE URBAN MEMORY: ODEMİS
MUNICIPALITY YILDIZ URBAN ARCHIVE AND MUSEUM**

Ayşegül KOYUNCU OKCA*

Öz

Dinamik bir kavram niteliğindeki kent olgusu tarihin hemen her döneminde farklı anlamlara sahip olmuştur. Kent kavramının tanımlanmasında birçok etken göz önünde bulundurulmaktadır. İnsanoğlu tarafından zaman içinde yavaş yavaş inşası gerçekleşmiş ve her geçen gün büyümeye devam eden ve onu diğer kentlerden ayıran, o kente değer katarak anlamlı kılan kent belleği son zamanlarda oldukça fazla telaffuz edilmeye başlamıştır. İnsanlığın geçmişten günümüze tüm zamanlarda yaşamın içinde kullandığı, geliştirdiği, biriktirerek yeniden kullanıma bıraktığı, zenginleştirerek süreklilik kazanmasını istediği, kendinden sonra gelen nesile aktarmaya çalıştığı veriler bütünü olarak tanımlanan kültürel mirasın kent düzeyinde yaşatılması önemli bir problemidir. Son yıllarda dünyanın birçok köşesinde kentlilik bilincinin oluşması için farklı uygulamalar gerçekleştirilmektedir. Bu uygulamalar arasında kent müzeleri önemli bir yere sahiptir.

Bu çalışmada Ödemiş Belediyesi Yıldız Kent Arşivi ve Müzesi örneğinde yerel yönetimlerin kent belleğine katkısı incelenmiştir. Ödemiş Belediyesi Yıldız Kent Arşivi ve Müzesinin kurulum süreci ve kentin tarihine, kültürüne, sanatına olan önemli katkıları somut veriler ile açıklanmıştır. Çalışmanın gerçekleşmesi için yöntem anlayışı kapsamında amaca ulaşmak için gerekli araçlardan olan literatür taraması, alan araştırması, gözlem ve söyleşi teknikleri tercih edilmiştir. Ödemiş Belediyesi Yıldız Kent Arşivi ve Müzesinde sergilenen kültürel miras değerleri tarafımızdan fotoğraflanarak belgelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kültür, Kültürel Miras, Kent Belleği, Kent Müzesi, Ödemiş.

Abstract

Urban phenomenon which bears the characteristics of a dynamic concept has had different meanings to it during almost every phase within history. While defining the urban concept, many factors are taken into consideration. The urban memory which has been constructed slowly in time and which keeps growing every day and which differentiates that city from other ones, and makes it meaningful having added a value to it has become more popular nowadays. Keeping the cultural heritage-which is defined as the whole of data that has been used, improved, accumulated then handed down to be used again within the lives of mankind, continuity of which they desire having enriched it, and which they yearn to pass down to the next generation throughout history- alive on urban grounds is an important issue. Over the recent years, various implementations are being utilized to encourage building an urban consciousness. Among these implementations, urban museums have a significant place.

In this study, the contribution of Yıldız Urban Archive and Museum in Ödemiş Municipality on urban memory within the local administration has been examined. Establishing process and significant contributions of Yıldız Urban Archive and Museum in Ödemiş Municipality to the history culture and art of

Araştırma Makalesi // Başvuru tarihi: 24.09.2019 - Kabul tarihi: 29.11.2019.

*Doç., Pamukkale Üniversitesi Denizli Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu El Sanatları Bölümü, Denizli, aysegulkoyuncu@pau.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0003-1060-0280>.

the city have been described using tangible data. Within the scope of our methodological approach, literature scanning, onsite survey, observation and interview techniques have been preferred which are the required tools in order to conduct the study. The assets of the cultural heritage displayed in Yildiz Urban Archive and Museum have been photographed and documented by us.

Keywords: Culture, Cultural Heritage, City Memory, City Museum, Ödemiş.

1. Giriş

Dinamik bir kavram niteliğindeki kent olgusu tarihin hemen her döneminde farklı anlamlara sahip olmuştur. Tarihin ilk dönemlerinden itibaren uygarlık kavramı kent olgusunun içeriğini belirlemede (Ertürk, 1997:42) ve kent ile ilişkili bir kavram olarak oldukça etkili olmuştur. "Civilization" Latince kökenli dillerde kent anlamındaki "civitas" kelimesinden meydana gelmiştir. Uygarlık anlamındaki (Arap kültüründe) "medeniyet" kelimesinin kökeni ise bir kent olan "medine"den türemiştir (Holton, 1999:119; Erten: 1999:31). Bu kavramın tanımlanmasında birçok etken göz önünde bulundurulmaktadır. Gerek istihdam olanakları gerekse ekonomik gelişmeler ve nüfus artışı gibi çok farklı alanlardaki kriterler bir kenti çeşitli açılardan tanımlayan en önemli özellikler arasında yer almaktadır. Özellikle sanayi devrimi sonrası her alanda hızlı gelişmelerin meydana gelmesi kenti, kentsel mekânları ve hafızaları da olumsuz yönde etkileyerek biçim ve işlevlerinde değişime neden olmuştur. Bu yüzden de kente ait tüm verilerin içeriği tamamen değişmiştir. Tarihin farklı dönemlerine ait fiziki, sosyal ve kültürel olarak geçmişini barındıran kent kavramı farklı bilim dallarının temel konusu haline gelmiş ve her bir bilim dalı kendi açısından konuyu değerlendirerek inceleme yapmıştır (Topal, 2004:277). Bu yüzden her bilim dalı da kendine ait tanım ve kavramlar ortaya koyarak kent kavramını oldukça geniş bir çerçevede değerlendirmiş ve kentin ortak bir tanımda buluşması da zorlaşmıştır.

İnsanoğlu tarafından zaman içinde yavaş yavaş inşası gerçekleşmiş ve her geçen gün büyümeye devam eden ve onu diğer kentlerden ayıran, o kente değer katarak anlamlı kılan kent belleği son zamanlarda oldukça fazla telaffuz edilmeye başlamıştır. Kent belleği konusunda özellikle kentlerin özgün kimliklerindeki yozlaşma ve yok oluş serüveni gündeme gelmektedir.

Son yıllarda bilim çevreleri tarafından Türkiye'de kentlerin özgün kimliklerini yavaş yavaş kaybetme sorununa dikkat çekilmesi sonucunda kaybolmaya başlamış olan kimliğin

kentlere yeniden kazandırılması amacı ile özellikle yerel yönetimlerin çabası takdire şayandır. Bu konuda yerel yönetimlerin hayata geçirdiği kentsel dönüşüm projeleri kimi zaman bir direniş ile karşılaşsa da genellikle kent yaşamında çok farklı açılardan değerlendirilerek kentlerde iyileşme olduğu gözlenmektedir. Ancak, kente işin uzmanı olmayan kişiler tarafından yapılan plansız müdahaleler sonucunda o kente ait özgün kimliğin kaybolması ve kente ait olmayan bir kimliği uyarlamaya çalışmaları maalesef Türk kültür, sanat ve tarihine de darbe vururken kent belleğinin sürekliliğine de olumsuz açıdan etki etmektedir.

Bir kent, geçmişine ait her türlü bilgi birikimi ile özelliğini korumalıdır. Eğer her türlü bilgi korunamazsa tarihsel, sosyal ve kültürel süreklilik sekteye uğrayarak kent kimliğinin kaybolmasına neden olur. Her toplum için kent kimliğinin oluşması için geçen süre (Biol, 2007:47-48) farklılık göstermektedir. Bilgi toplumlarında ise bu süre daha da uzun olabilmektedir. Bu yüzden kent müzelerinin başlıca görevi arasında sadece salt eserleri sergilemek olmamıştır. Aynı zamanda bu müzeler toplumu bilgilendirerek gelişimine katkı sağlayan birer eğitim kurumları halini almıştır (MacDonald ve Alsford, 1991:305-311).

Zaman, sosyal ve kültürel değerleri tespit etmek için oldukça yetersiz bir boyuttur. Estetik, yalnız tarihi yapılar için geçerli değildir aynı zamanda kültürel değerlerin yaygınlaşması için özellikle günümüzde uzun süre beklememektedir. Herhangi bir yapının korunup korunmaması gerektiği konusunda özellikle estetik kriterler göz önünde bulundurulmalıdır (Kuban, 1984:3-5). Son yıllarda hızla değişim ve gelişim gösteren yaşam biçimlerinin ortaya çıkardığı yaşam sorunları arasında yer alan kent kimliğini korumak için ortaya çıkan sürdürülebilir kentsel koruma veya kentsel bütünleşik koruma gibi kavramlar aslında her geçen gün silikleşen kent kimliğini yaşatmada büyük bir önem taşımaktadır (Koyuncu Okca ve Bilici, 2019:30). İnsanlığın geçmişten günümüze tüm zamanlarda yaşamın içinde kullandığı, geliştirdiği, biriktirerek yeniden kullanıma bıraktığı, zenginleştirerek süreklilik kazanmasını istediği, kendinden sonra gelen nesile aktarmaya çalıştığı veriler bütünü (Artun, 2008:454) olarak tanımlanan kültürel mirasın kent düzeyinde yaşatılması önemli bir problemdir. Kentteki kültürel mirasın yaşatılması ve gelecek kuşaklar tarafından korunmasını ve sürdürülebilmesini sağlamak için kentlilik bilincinin oluşturulması önemli bir konudur. Kentlilik bilinci üç temel yaklaşım ile oluşturulabilir. Birincisi yaklaşıma göre kente ait tarihi ve kültürel değerlerinin farkına varılmasını sağlamak,

ikincisi yaklaşıma göre kentin fiziksel, kültürel ve sosyal dönüşümünü sağlamak, üçüncüsü yaklaşıma göre ise kente aidiyet duygusunu hissettirerek, kenti sahiplenip korumaktır (Uralman, 2012:8).

Kent müzelerinin amaçları, “kentin geçmiş, bugün ve yarınına dair orijinal materyalleri toplama, koruma, halka sunma ve kent kimliğini güçlendirecek, kentin gelişimine katkı sunacak çalışmalarına destek olmak, teşvik” etmektir.¹

19. yüzyıl sonunda ve 20. yüzyıl başında ortaya çıkan kent müzeleri her geçen gün değişim ve gelişim göstererek çağın getirilerinden de faydalanarak koleksiyonlarının çeşitlerini artırmakta ve müze faaliyetlerini daha fazla geliştirmektedir. Sadece kenti geçmişten günümüze aktarmayıp aynı zamanda kentlilere ve turistlere kenti anlatan hafıza mekânları olmuşlardır. Bu müzeler ilk önceleri arkeoloji ve etnografik eser odaklı olarak hayata geçirilmiştir. Hafıza mekânları ile ilgili iki farklı yaklaşım vardır. İlki kentin geçmişine ve günümüze ait çeşitli objelerin toplanıp korunarak gelecek kuşaklara aktarılmasını sağlamak, ikincisi ise kentlilik bilincinin oluşturularak kent kimliğine olan aidiyetin artırılmasıdır (Silier, 2006:36).

Son yıllarda dünyanın birçok köşesinde kentlilik bilincinin oluşması için farklı uygulamalar gerçekleştirilmektedir. Bu uygulamalar arasında yeni kent müzelerinin sayılarının her geçen gün artarak kurulması veya 19. yüzyıl sonları ile 20. yüzyıl başlarında kurulan ilk kent müzelerinin yeni yatırımlar ile kendilerini içerik olarak güncelleyip daha geniş mekânlarda hizmet vermeye çalışmaları (Silier, 2012:16) bu konuda bir ilerleme olarak düşünülmektedir. Kent müzeleri; kentin belleğini korumak ve tanınmasını sağlamak, kentin tarihini bireylerle özümsetmek, toplumsal olarak sosyal, kültürel, coğrafi, ekonomik, etnik, dini, siyasi, yerel ve benzeri tüm değerlerini konu alarak ve bu anlayış çerçevesinde tüm koleksiyonları barındırmak (Köse, 2010:9) amacı ile kurulmuş ve çalışmalarını bu doğrultuda devam ettiren kurumlar olarak da tanımlanmaktadır.

Günümüzde kent müzelerinin sayısındaki artışın nedenleri arasında çeşitli etkenler yer almaktadır. Küreselleşme neticesinde tek tipleşen kentler kent müzelerinin sayısındaki artışın en büyük nedeni olarak gösterilmektedir. Küreselleşmeye bağlı olarak yerel olmak ve yerele ait değerlerin varlığını sürdürmesi önemli bir problem haline gelmiştir. Dolayısı ile kentleri daha

¹ <http://www.camoc.icom.museum/about/index.php>.

yakından tanımak ve daha fazla turisti kentin özgün değerleri ile buluşturmak düşüncesi ile birlikte yerel yönetimlerin prestij kazanma istekleri de eklenince her kentin kendine özgün hangi değerlerinin var olduğu tartışılır olmuştur. Bir kenti diğer kentlerden ayıran en büyük özellikler yerel yönetimlerin özel ilgi alanına girmiş ve bu konular üzerinde yoğunlaşarak o kenti diğer kentlerin arasından sıyrılmasını sağlayacak projelere imza atmaya başlamışlardır. Başka bir açıdan değerlendirildiğinde kent müzeleri günümüzde ayrı bir sektör haline gelmiştir (Keskin, 2014:25).

Son yıllarda bilim, sanayi ve iletişim araçlarında yaşanan değişim ve gelişim ile birlikte çağın gereği olarak yönetim faaliyetlerinde bütün paydaşların katılımının ve etkileşimin önemi artırmıştır (Tufan Emimi ve Sancak, 2018:79). Sadece büyükşehir belediyeleri değil aynı zamanda ilçe belediyeleri de bu konuda bilinçlenmiş ve kent müzesinin ilçeye katacakları değerlerin farkına vararak bir kent müzesine sahip olma çabalarını sürdürmektedirler.

Kent müzeleri ya da şehir müzeleri, bir kentin belleği ve aynası olarak kabul edilen müze türleri arasında yer almaktadır. Kentin belleği olarak kabul edilen kent müzelerinde kentin tarihi sürecini gösteren haritalardan, fotoğraflara, yazılı belgelerden, maketlere, eğitim bölümlerinden, toplantı ve gösterim salonlarına, arkeolojik eserlerden geleneksel el sanatlarına kadar çok geniş kapsamda değerlendirilebilecek örnek eserlerin gösterildiği, ziyaretçilere uygulamalı gösterimlerin yapıldığı mekânlar yer almaktadır (Buyurgan ve Mercin, 2010:46).

Bir kentin tanıtımının daha iyi bir noktaya gelmesi ve koruma faaliyetlerine destek olması açısından kent müzelerinin önemli bir rolü bulunmaktadır. Kent müzelerinin öncelikleri arasında kent kültürel mirasının korunması ön plandadır. Kültürel miras sadece antik kentler, sit alanları ve mimari yapılar ile sınırlı kalmayıp aynı zamanda taşınabilir her türlü kültür varlığını ve manevi mirası da kapsamaktadır. Kentteki ortak mirası yozlaştırma ve yok etme çabalarına karşı işlevini sivil bir üst (Mercin, 2008:92) olarak gerçekleştiren kent müzeleri işlevini en iyi şekilde sürdürme çabası ile oldukça çeşitli etkinlik ve projelere dâhil olmaktadır.

Tarihi Kentler Birliği Kent Müzeleri ve Arşivleri Kuruluş ve İşleyiş Yönergesi açıkça kent müzelerinin kuruluş amacını belirtmiştir. Bu amaç; “binlerce yıllık geçmişleri ve üzerinde yaşadığımız toprakların ev sahipliği yapmış olduğu uygarlıkların yaratmış olduğu kültürel birikimin taşıyıcısı olan kentlerin, bu uygarlıklardan kendi payına düşen mirası, modern

müzecilik anlayışları doğrultusunda, teknolojinin imkânlarından da yararlanarak bugünkü kuşaklara taşıyabilmektir” şeklinde ifade edilmektedir.²

Tarihi Kentler Birliği'nin kent müzelerinin kuruluş amaçlarının birinci maddesi incelendiğinde, kentlerin sahip olduğu binlerce yıllık kültür ürünlerini -ki bunların içerisinde geleneksel el sanatları önemli bir yer tutmaktadır- modern müzecilik gereksinimlerine göre, bugünkü ve gelecek kuşaklara taşımak olduğu anlaşılmaktadır (Mercin, 2008:92).

Bu çalışmada Ödemiş Belediyesi Yıldız Kent Arşivi ve Müzesi örneğinde yerel yönetimlerin kent belleğine katkısı incelenmiştir. Ödemiş Belediyesi Yıldız Kent Arşivi ve Müzesinin kurulum süreci ve kentin tarihine, kültürüne, sanatına olan önemli katkıları somut veriler ile açıklanmıştır. Çalışmanın gerçekleşmesi için yöntem anlayışı kapsamında amaca ulaşmak için gerekli araçlardan olan literatür taraması, alan araştırması, gözlem ve söyleşi teknikleri tercih edilmiştir. Ödemiş Belediyesi Yıldız Kent Arşivi ve Müzesinde sergilenen kültürel miras değerleri tarafımızdan fotoğraflanarak belgelenmiştir.

2. Yerel Yönetimlerin Kent Belleğine Katkısı: Ödemiş Belediyesi

Yıldız Kent Arşivi ve Müzesi

Geçmişte yerel yönetimler kentlerin sadece fiziki ihtiyaçlarını karşılamak gibi bir görev üstlenmişti. Ancak zaman içerisinde anlaşılmıştır ki bir kentin sosyal ve kültürel ihtiyaçlarını karşılamakla da yerel yönetimlerin görev ve sorumluluğundadır. Yerel yönetimlerin yakın tarihte sosyal ve kültürel belediyeçilik alanında bir yönetim anlayış tarzı kazanması ile yol, su, çevre temizliği, park ve bahçelerin yanı sıra kütüphane, bilim kültür merkezi, sosyal ve kültürel kurs merkezi ve müze kurulumu gibi çok çeşitli hizmetler vermeye başlamıştır. Sosyal ve kültürel hizmetlerin oluşturulması ve bu anlayış ile yerel yönetimlerin hizmetlerini her bireye ulaştırarak kentin sosyal ve kültür geleneği doğrultusunda bir kültür politikası yaratma çabaları kayda değer önem taşımaktadır. Araştırmacılar uzun süredir kentleri anlamaya çalışarak iktisadi, sosyal ve kültürel bir varlık olarak kentlerin nasıl işlemesi gerektiği konusunda çeşitli çalışmalar yaparak bu konuda çözüm üretmektedirler (Can, 2014:55). Konu bu açıdan değerlendirildiğinde yerel yönetimlerin kent belleğine katkısı sosyal ve kültürel varlıkların

² <http://www.tarihiKentlerBirligi.org/kent-muzeleri-ve-arsivleri-kurulus-ve-isleyisyonergesi>.

korunması, yaşatılması ve gelecek nesillere aktarılması noktasında kilit rol taşıdığı ortaya çıkmaktadır. Ödemiş, Türkiye'nin batısında kalan Ege Bölgesine bağlı İzmir'in, doğal ve kültürel zenginlikleri ile tanınan bir ilçesidir. Ovaya kurulan ve tarım-hayvancılık yetiştiriciliğinde uygun arazi yapısına sahip olan bu ilçede 9 belde ve 75 mahalle bulunmaktadır (Anonim, 2013:2-5). Tarım ve hayvancılığın etkin olduğu ilçe kültürel açıdan da oldukça zengin bir birikime sahiptir.

Ödemiş'de büyük bir öneme sahip olan Yıldız Oteli 1910 yılında Ödemiş'e (ticaret yapmak amacı ile) yerleşip daha sonra İzmir'e yerleşen Hacı Hüseyin Serter (Aksekili) tarafından yaptırılmıştır. Hacı Hüseyin Serter (Aksekili), Ödemiş'de dostlarının evinde konaklamak istediği için bu oteli yaptırmıştır. Gayri Müslimler tarafından İzmir'de işletilen otellere benzer bir otel yaptırmak istemiştir. İki katlı ahşap-bağdadi bir yapı olan Yıldız Oteli, büyük bir ihtimalle 18. yüzyılın ilk yarısında Keçecizade Hanı'nın kuzeyine inşa edilmiştir. Yıldız Otelinin doğusu, Hacı Sadık Hanı'na (yakın geçmişte yıkılmıştır), kuzeyi Tuzcu Hanı'na (hala ayakta bulunan) bakmaktadır. Ödemiş'de inşa edilen ilk modern yapılarından biri olan Yıldız Otelinin yapım tarihi 1926'dır (doğu yöndeki giriş kapısı üzerine bulunan kitabeye göre). Bu otelin planı Sanayi-i Nefise Mektebi (Güzel Sanatlar Okulu) mezunu Musevi Mimar Mario Efendi'ye çizdirilmiştir. Yıldız Oteli neo-klasik tarzda inşa edilmiştir. Musevi Mimar Mario Efendi'nin Ödemiş'te çizimini yaptığı tek bina değildir. 2 farklı bina daha yaparak Ödemiş'te toplam üç tane esere imzasını atmıştır. Yıldız Oteli'nin en büyük özelliği inşaa edildiği sırada çatısına, balkonun üzerine (kuzey doğu köşesindeki) "Yıldız Oteli" yazısının olduğu dikdörtgen mermer bir blok yerleştirilmiş olmasıdır. Lâtin kökenli alfabeye geçildikten sonra bu mermer blok kaldırılmıştır. Dış cephesi bordo renklidir. Bitkisel motiflerin rölyeflerinde yıldız ve çini süslemeleri bulunmaktadır. Yıldız Oteli, 1927 yılında fiilen kullanıma açılmıştır. Yıldız Otelinin çatı kiremitleri, Marsilya'dan getirilmiştir. Oldukça yüksek bir tavana sahiptir. Otelin koridorları ise çok renkli taş karolar ile ya da siyah-beyaz karolar ile döşenmiştir. Yıldız Oteli için özel olarak imal edilen karyolaların baş ve ayakucunda Y ve O harfleri işlenmiştir (Üzdürmez, 2019).

Yıldız Oteli'nin inşa edilmesinden sonra yöredeki çarşı ve han isimleri de değişmiştir. Önceleri Hacı Sadık Çarşısı olarak kullanılan yer Yıldız Çarşısı olarak, Keçecizade Hanı olarak kullanılan yer ise Yıldız Hanı olarak kullanılmaya başlanmıştır. Ödemiş'e çeşitli oteller yapılıncaya, özellikle bekârlara hizmet veren Yıldız Oteli kamulaştırılmıştır. Önceki son sahipleri, Hacı

Hüseyin Bey kızı Hatice Hanım'ın evlatlarından: Cevdet Serter, Mustafa Serter, Fikret Serter ve Nedret Serter'di (Akbörk, 2019).

Yıldız Oteli aynı zamanda Ödemiş'e gelen ünlü isimlerin de konaklama merkezi idi. 1927 yılında Necip Fazıl Kısakürek'in Paris'te kaleme aldığı şiir olan "Otel Odaları"nın ilham kaynağı, Ödemiş'te İş Bankası Müfettişliği görevini yaparken konakladığı Yıldız Oteli'dir. Erken Cumhuriyet Döneminde yalnız Ödemiş'e hizmet etmekle kalmayan aynı zamanda Küçük Menderes Havzası'ndaki en kaliteli ve ün yapmış otel olan Yıldız Oteli birçok sanat ve siyaset dünyasına da hizmet etmesi ile ününü tüm ülkeye daha da hızlı duyurmuştur. Bu sanat ve siyaset dünyasından Yıldız Otelinde konaklayan ünlü isimler arasında Zeki Müren, Safiye Ayla ve Adnan Menderes'de yer almaktadır. 2006 yılında Ödemiş Belediyesi tarafından kamulaştırılan Yıldız Hanı ve Oteli Tarihi Kentler Birliği'nden de önemli destekler almıştır. Hazırlatılan rölöve, restitüsyon ve restorasyon projeleri hızla uygulamaya konulmuş ve restorasyon işlemi 2009 yılında tamamlanmıştır. Ödemiş Belediyesi tarafından Yıldız Hanı ve Oteli bölgenin geçmişi ve kültürünü tanıtmak ve gelecek kuşaklara aktarmak amacı ile kent arşivi olarak hizmet etmesinin yanı sıra aynı zamanda kent müzesi olarak da işlev kazandırılarak "Ödemiş Belediyesi Yıldız Kent Arşivi ve Müzesi" ismi verilmiştir (Fotoğraf 1).

Fotoğraf 1. Ödemiş Belediyesi Yıldız Kent Arşivi ve Müzesi

<https://www.odemis.bel.tr/tesislerimiz/odemis-yildiz-kent-arsivi-ve-muzesi.html>, Erişim tarihi: 05.07.2019.

Gerçekleştirilen çalışmalar sonucunda Kültür ve Turizm Bakanlığı'na bağlı olarak 25 Şubat 2012 tarihinde "özel müze" statüsü ile ziyaretçi ve araştırmacıların hizmetine açılmıştır. Kısa ismi ÖYKAM olarak nitelendirilen bina müze, arşiv, ihtisas kütüphanesi, kafeterya ve hediyelik eşya hizmetleri veren çeşitli bölümlerden oluşmaktadır. Ödemiş Belediyesi, Kadın Kooperatifine hediyelik eşya reyonunda müze yayınlarının satışı dışında bir bölüm ayrılarak kadınların el emeği göz nuru işlerinin satışı ile ekonomilerine destek sağlanma fırsatı da verilmiştir (Üzdürmez, 2019).

Ödemiş Belediyesi Yıldız Kent Arşivi ve Müzesinin kuruluş amacı, hedefleri ve kent ile ilişkileri arasında;

- Küçük Menderes Havzası ve Ödemiş İlçesinin tarihi ve kültürel zenginliğini havza ve Ödemiş sakinleri ile ilgililere göstermek, anlatıp anımsatmak ve gelecek kuşaklara aktarmak
- Hayata geçirilecek birçok kent müzesine cansuyu olabilmek
- Kent bilincine sahip bireylerin sayısını arttırmak
- Toplumun her kesimini kucaklayarak kültür, sanat ve eğitim etkinlikleri düzenlemek
- Çağdaş müzecilik anlayışı ile kente dair yazılı, görsel ve işitsel materyalleri sınıflandırarak halkın beğenisine sunmak
- Birginin tarihi atmosferi, Gölcük ve Bozdağ'ın doğal güzelliği ve manzarasından sonra mutlaka gezilip görülebilecek Ödemiş'teki uğrak yerlerden biri haline gelmek
- Farklı konularda tematik sergiler düzenleyerek ziyaretçi yelpazesini genişletmek
- Dünyanın farklı ülkelerinden, Anadolu'nun her kesiminden müzeye gelen ziyaretçilerin sosyo-kültürel açıdan benzerlik ve farklılıklarını göstererek geçmişlerine bir nebze ışık tutabilmek
- Havza dışındaki il ve ilçelere gezici sergiler düzenleyerek Ödemiş'in tarihe, kültüre ve turizime kazandırdıklarını anlatmak

- Müze sınırları içinde bulunan restorasyonu tamamlanacak olan tarihi binaları farklı konseptler ile değerlendirerek Ödemiş'e yaraşır bir müze adasına dönüştürmek
- Kentte yaşayan farklı dini, etnik, toplumsal ve kültürel grupların sevgi ve saygı çerçevesinde ortak yaşam kültürlerinin güçlenmesini sağlamak
- Kokteyl, toplantı ve müzik dinletileri ile sivil bir alan oluşturarak kentteki tarihi ve kültürel mirasın korunmasında ve tanınmasında aktif rol oynamak
- Kültür turizmi, yerli ve yabancı turistleri müzelere çekerek yöreye ekonomik açıdan ivme kazandırmak
- Ödemiş'e ve müzeye her yaş grubundan gelen ziyaretçiler sosyo-kültürel açıdan kendilerine katkı sağlarken cumartesi günleri kurulan kadın el sanatları pazarından alışveriş yaparak ve Ödemiş'in geleneksel yemeklerini (Ödemiş Köfte, Töngül Pidesi, Ödemiş Sandviçi) tadarak ekonomiye güç kazandırmak önemli bir etken olmuştur (Üzdürmez, 2019; Akbörk, 2019).

Kentler zaman içinde mimari, tarihi, kültürel, sosyal ve ekonomik açıdan değişime maruz kalmışlardır. Bu değişim sonuçta, kentte yaşayan sakinleri de etkileyerek kent ve kentli arasında organik bir bağ oluşturmuştur. Bu bağ kent kimliği oluşturma ve kentlilik bilinci yaratabilme açısından son derece önemlidir. Dolayısı ile kent müzeleri sürekli genişleyen ve artan nüfus ile geçmişini kaybederek kimlik sorunu yaşamaya başlayan kentelerin hafızasında yeniden yer edecek hatırlatmaların gerekliliğinden ortaya çıkmıştır.

Günümüzde bu bilinç ile kültürünü gelecek yıllara taşıyan yerel yönetimlerin ve yöneticilerin katkılarını gözardı etmemek gerekir. Kurulan kent müzelerinde geçmişte gündelik hayatta kullanılan görsel ve işitsel obje ve dökümanlar kent tarihi ile yoğrularak sergilenmektedir. Kent sakinlerinin sosyalleştiği mekanlardan olan kent müzeleri koruma altına alıp sergiledikleri ile kentin ve kentlinin tarihteki yolculuğunu gözler önüne sermektedir. Ayrıca müzecilikte önemli bir yere sahip olan koleksiyonların geliştirilmesi, arşiv, kütüphane ve bunlara bağı olarak ortaya çıkan yada çıkacak olan çeşitli araştırma verileri kent ve kentlilik bilincinin oluşturulup sağlamaştırılmasında ve kent kimliğinin ortaya çıkmasında önemli etkenler arasında yer almaktadır.

Ödemiş Belediyesi Yıldız Kent Arşivi ve Müzesi'nin birinci ve ikinci katlarında toplam 4 koridor ve 14 odadan; Keçecizade Hanı alt ve üst katları toplam 3 oda ile 2 sergi salonundan oluşmaktadır. Alt ve Üst Kat Teşhir Odalarında;

- Berber Odası: Berberlik mesleğine ait aletler (Fotoğraf 2).
- Tütün Odası: Tütüncülükle ilgili canlandırmalar ve objeler (Fotoğraf 3).
- Saatçi Odası: Ödemişli saatçilerden Ahmet Güldağ'ın bağışladığı çeşitli tür ve markada saatler ve el aletleri (Fotoğraf 4).
- Ödemiş Oturma Odası: Yüklük, gusülhane ve tekstil ürünleri (Bkz. Fotoğraf 5).
- Çeyiz Odası: Ödemiş çeyiz kültürüne dair tekstil ürünleri (Fotoğraf 6).
- Efeler Odası: Efelik kültürüne ait tekstil ürünleri, silah, teçhizat ve fotoğraflar (Fotoğraf 7-8).
- Otel Odası: Yıldız Oteli'nden esinlenerek oluşturulan odada aynalı konsol, yatak, soba ve fotoğraflar (Fotoğraf 9).
- Mutfak: Bakır, ahşap, cam ve porselen mutfak gereçleri (Fotoğraf 10).
- Şükrü Saraçoğlu Anı Odası: Saraçoğlu'nun kişisel eşyaları, özyaşam öyküsü, fotoğrafları
- Ödemiş Tarihi Odası: Ödemiş Belediyesince kullanılmış obje ve belgeler
- Mustafa Şevket Bengisu Anı Odası 1: Doktor Mustafa Şevket Bengisu'ya ait kişisel eşyalar, özyaşam öyküsü, fotoğrafları
- Mustafa Şevket Bengisu Anı Odası 2: Ödemiş Kanaat Eczanesine ait ilaç şişeleri ve tartı aletleri
- Ödemişli Kültür ve Sanat İnsanları Odası: Ödemiş'e kültürel ve bilimsel açıdan katkı sağlayanlara ait ödüller, kitaplar ve kişisel eşyalar
- Görsel Tanıtım Odası: Ödemiş tarihi ve kültürüne ait türkçe ve ingilizce kısa metrajlı belgesel filmler yer almaktadır.

Fotoğraf 2-3-4. Berber Odası, Tütün Odası ve Saatçi Odası, (Ayşegül Koyuncu Okca Arşivi).

Fotoğraf 5-6. Ödemiş Oturma Odası ve Çeyiz Odası, (Ayşegül Koyuncu Okca Arşivi).

Fotoğraf 7-8. Efeler Odası, (Ayşegül Koyuncu Okca Arşivi).

Fotoğraf 9-10. Otel Odası ve Mutfak , (Ayşegül Koyuncu Okca Arşivi).

Keçecizade Hanı Alt ve Üst Kat Teşhir Odalarında;

- Yıldız Kundura Odası: Ödemiş ve Küçük Menderes Havzası'nda kunduracılıkta kullanılmış el aletleri, dünya'nın çeşitli ülkelerinde giyilmiş ayakkabılar (Fotoğraf 11-12).
- Çeyiz Gelin-Düğün Sergisi: Tekstil ürünleri ve ev eşyaları (Fotoğraf 13).
- Kore Savaşı Fotoğraf ve Obje Sergisi: Ödemişli Kore gazisi ve şehit yakınlarının bağışlarından oluşan askeri teçhizatlar
- Sinema Odası: Film ve fotoğraf makineleri, kameralar, pozometreler, film afişleri sergilenmektedir (Fotoğraf 14).

Fotoğraf 11-12. Yıldız Kundura Odası, (Ayşegül Koyuncu Okca Arşivi).

Fotoğraf 13-14. Çeyiz Gelin-Düğün Sergisi ve Sinama Odası, (Ayşegül Koyuncu Okca Arşivi).

Ödemiş ve Küçük Menderes Havzası'nın tarihinde öneli yeri olan değişik türdeki eserler ve arşiv koleksiyonu bağış ve satın alma yolu ile elde edilmektedir. Bağışlar için bağış formu ve beyan belgesi düzenlenirken, satın almada Ödemiş Belediyesi Yıldız Kent Arşivi ve Müzesi Taşınır Kültür ve Tabiat Varlıklarının Satın Alınmasına İlişkin Kıymet Takdir Komisyonu kararı uygulanmaktadır.

Koleksiyonda yer alan çeşitli belge, görsel ve işitsel materyallerin bir kısmı ulusal ve uluslararası arşivlerden derlenmiştir. Arşiv Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi Fon sistemine göre düzenlenmiştir. Her bir konudaki belgelere ve görsel malzemeler hakkındaki özet bilgilere Ödemiş Yıldız Kent Arşivi ve Müzesi'ne ait <http://oykam.org/tr/oykam/arsiv.html> adresinden erişim sağlanabilmektedir.

Savaş-Recep Başsoy Kitaplığı (Ödemiş Halkevi'ne ait kitaplardan), Sözlük Kitaplığı, Tez Kitaplığı, Yazma Eserler Kitaplığı ve Süreli Yayınlar Kitaplığı uzmanlık kütüphanesinin önemli eserlerini oluşturmaktadır. Bu eserlerin önemli bir kısmı Osmanlıca yazılmış olup, bu eserlerin listesine Ödemiş Yıldız Kent Arşivi ve Müzesi'ne ait <http://oykam.org/tr/oykam/kutuphane.html> adresinden erişim sağlanabilmektedir. Ödemiş Yıldız Kent Arşivi ve Müzesi'nde 2018 yılı itibariyle taşınır kültür varlığı sayısı 37.106'dır.

Ödemiş Belediyesinin Katkıları İle Kent Belleğine Katkı Sağlamak Amacı İle Yıldız Kent Arşivi ve Müzesi'nde Düzenlenen Etkinlikler:

Konferanslar: Osmanlı'dan Cumhuriyete Türk Kadınları (10 Mart 2012), Şehitlerimiz: Çanakkale'yi Destan Yapan Ana Kuzuları (19 Nisan 2012), Birleşmiş Milletler Kadın Dostu Kentler Programı (14 Nisan 2017).

Söyleşiler: Kitap, Kütüphane ve Türkiye (27 Nisan 2012), Çevremiz ve Sağlığımız (3 Kasım 2016), 24 Kasım Öğretmenler Günü (24 Kasım 2016).

Sergiler: Yunan Ordusu Anadolu'da Fotoğraf ve Obje Sergisi (15 Mayıs 2012), Yunan Ordusu Anadolu'da Konulu Fotoğraf ve Obje Sergisi Bergama'da (14 Eylül-14 Ekim 2012), 2. Uluslararası Ressamlar Sempozyumu-Yağlı Boya Resim Sergisi (22 Ekim 2012), Yunan Ordusu Anadolu'da Konulu Fotoğraf ve Obje Sergisi Balıkesir'de (9-23 Kasım 2012), Kurtuluş Savaşı'nda Görev Almış Küçük Menderes Havzası Zeybekleri Figüratif Hat Sanatı Sergisi (23 Kasım 2012-4 Ocak 2013), Yunan Ordusu Anadolu'da Konulu Fotoğraf ve Obje Sergisi Burhaniye'de (27 Kasım-4 Aralık 2012), Yunan Ordusu Anadolu'da Konulu Fotoğraf ve Obje Sergisi Uşak'ta (16 Şubat 2013), Tarih, Sergi ve Müzik Etkinliği (4 Eylül 2013), Kaybettiklerimiz Sergisi (5 Eylül 2013), Kadın Resim Sergisi (9 Eylül 2013), Çeyiz-Gelin-Düğün Sergisi (3 Ekim 2013), Yunan Ordusu Anadolu'da Konulu Fotoğraf ve Obje Sergisi Denizli'de (1 Kasım 2013), Yunan Ordusu Anadolu'da Konulu Fotoğraf ve Obje Sergisi Kuşadası'nda (11 Ocak 2014), "Kutsal Değerler ve Eserler" Sergisi (30 Mayıs 2014), Efe Kadınlar Resim Sergisi (5 Eylül 2014), Kore Savaşı: Fotoğraf ve Obje Sergisi (18 Mart 2015), Tezhip ve Minyatür Sergisi (21-27 Nisan 2015), Şehr-i İstanbul, Cam Boyama, Cam Boncuk, Süs Eşyaları Hükümlü ve Tutuklu El Sanatları Sergisi (26 Mayıs 2015), Hekim Gözüyle Fotoğraf, Resim ve Maket Sergisi (14-20 Mart 2016), Resim Kursu Sergisi (25-29 Nisan 2016), 2. Geleneksel Resim Sergisi (23 Mayıs 2016), Resim ve Tezhip Sergisi (30 Mayıs 2016), Çocuk Gözü Fotoğraf Sergisi (10 Haziran 2016), Çeyiz Asma ve İğne Oyası Sergisi (4-9 Eylül 2016), Ödemiş Muharip Gaziler Derneği Fotoğraf Sergisi (19 Eylül 2016), Filiz Türkocağı'nın "Gelin Tanış Olalım" Kanaviçe Sergisi (8-11 Mart 2017), El İşleri Sergisi (8 Mart-11 Mart 2017), Hekim Gözüyle 2 Fotoğraf ve Resim Sergisi (14-26 Mart 2017), Meral ÖZSU "Sıla-i Rahim'e Vefa" Hat Sanatı Sergisi (17 Mayıs 2017), Özel Dünya Koleji Karma Resim Sergisi (23 Mayıs 2017), Bademli Ortaokulu STEM Projesi Sergisi (7 Haziran 2017), Ebru Camkiran Çini Sergisi (5 Eylül 2017), "Biz

de Çektik” Fotoğraf Sergisi (23 Kasım 2017), “Gelenekten Geleceğe Çocuk Oyunları ve Oyuncakları” Sergisi (15 Ocak 2018), Çocuk Ressamlar Resim Sergisi (Nisan 2018), “Destanlarımız, Masal ve Halk Kahramanlarımız” Sergisi (5 Mayıs 2018), Dünya Koleji Resim Sergisi (22 Mayıs 2018), Çini Sanatı Sergisi (5 Eylül 2018), Ekim Geçidi Karma Resim Sergisi (29 Ekim 2018), Taşların Hikayesi Sergi (24 Kasım 2018), Rüzgar Kanatlı Efeler Resim Sergisi (7 Aralık 2018), “Işığın İzleri” Fotoğraf Sergisi (23 Şubat 2019), “Büyük Umutlar” Fotoğraf Sergisi (22 Mayıs 2019).

Paneller: İzmir ve Küçük Menderes’te Yunan İşgali (15 Mayıs 2012).

Ödül Törenleri: ÖYKAM Bağışçıları Ödül Töreni (6 Temmuz 2012), Recep-Savaş Başsoy Türkçeye Özen Dil Yazın Şiir Yarışması Ödül Töreni (2014), Recep-Savaş Başsoy Türkçeye Özen Dil Yazın Şiir Yarışması Ödül Töreni (21 Mayıs 2015), Recep-Savaş Başsoy Türkçemize Özen Dil Yazın Şiir Yarışması Ödül Töreni (28 Mayıs 2016), Savaş-Recep Başsoy Türkçeye Özen Dil Yazın Öykü Yarışması Ödül Töreni (7 Ekim 2017).

Tanıtım Çalışmaları: 28. Ödemiş Milli Fuarı’nda Müze Standı (3-13 Eylül 2012), İstanbul CNR EXPO’da Müze Standı (29 Mayıs 2013), 82. İzmir Enternasyonal Fuarı’nda Müze Standı (29 Ağustos-8 Eylül 2013), 29. Ödemiş Milli Fuarı’nda Müze Standı (3-13 Eylül 2013) Kent Müzeleri Fuarı’na Bursa ve Gaziantep ile Birlikte Onur Konuğu (31 Ekim-2 Kasım 2013), ÖYKAM Akademik Yayınları 19. İzmir Kitap Fuarı’nda Tanıtım Standı (21 Nisan 2014), VI. Uluslararası Bulgar Forumu’na Rusça Tanıtım Kataloğu (14-16 Ağustos 2014), 83. İzmir Enternasyonal Fuarı’nda Tanıtım Standı (29 Ağustos-7 Eylül 2014), 30. Ödemiş Milli Fuarı’nda Müze Standı (3-13 Eylül 2014), 31. Ödemiş Milli Fuarında Müze Standı (3-13 Eylül 2015), 86. İzmir Enternasyonal Fuarı’nda Tanıtım Standı (18-27 Ağustos 2017).

Sempozyumlar: Uluslararası Muzaffer Şerif Sempozyumu (3-4 Kasım 2013), Ödemişli Başbakan M. Şükrü Saraçoğlu Anma Programı ve Sempozyumu (27 Aralık 2013), Kültür Turizminde Yerelden Ulusala: Ödemiş Örneği (18-22 Haziran 2014).

Ziyaretler: Ödemiş M Tipi Cezaevi Tutuklu ve Hükümlülerinin Ziyareti (Nisan 2014), Zumba Grubu Ziyareti (21 Ocak 2017), İzmir Kent Konseyleri Kadın Meclisleri Birliği Başkanı ve Üyeleri

Ziyareti (22 Şubat 2017), İnönü İlkokulu Öğretmen ve Öğrencileri Çekül Vakfının Kentimin Öyküsü İsimli Eğitim Programı Kapsamında Ziyaret Ziyareti (2017).

Yukarıda sıralanan etkinliklerin haricinde Ödemiş Belediyesi ve Ödemiş Halk Eğitimi Merkezi'nin işbirliğinde engelli öğrencilere hobi kursları verilmektedir. İlçe ve ilçe dışından müzeye ziyarete gelen yerli ve yabancı her yaş grubundaki kişilere kentin tarihi, kültürü, mimari yapısı çağdaş müzecilik anlayışı ile rehberler eşliğinde tanıtılmaktadır. Ayrıca gezici müze faaliyetleri de çeşitli tarihlerde sürdürülmektedir. Ödemiş Belediyesi Yıldız Kent Arşivi ve Müzesi'nin tanıtımı ve aktif olarak hizmet sunması için her türlü projeye dahil olmak için konusunda uzman çalışanlar büyük bir özveri göstermektedir. Arşiv ve müzenin her türlü ihtiyacı Ödemiş Belediyesi tarafından karşılanmaktadır. Bu durum yerel yönetim olarak Ödemiş Belediyesinin sadece kurulum yapmadığını aynı zamanda süreç içerisinde de yapılan bu hizmete sahip çıktığının da bir göstergesidir. Ayrıca çeşitli kurumlardan ve hayırsever kişilerden gelen bağışlar ve sponsorluklar (Kopuz ve Cengiz, 2013:522) Ödemiş Belediyesi Yıldız Kent Arşivi ve Müzesi'nin bütçesine büyük bir katkı sağlamaktadır.

Her yıl yaklaşık beş bin öğrenciye eğitim verilmesi aynı zamanda eğitime verilen önemin de ortaya koymaktadır. Ödemiş Belediyesi Yıldız Kent Arşivi ve Müzesi'nin yıllık ziyaretçi sayıları 5535 kişi (2011), 11178 kişi (2012), 12998 kişi (2013), 12312 kişi (2014), 9478 kişi (2015), 9940 kişi (2016), 10372 kişi (2017), 17396 kişi (2018) bu rakamlar da oldukça fazla ziyaretçi potansiyeline sahip olduğunu göstermektedir. Ayrıca ziyaretçiler müzik eşliğinde müzeyi gezmektedirler. Yıldız Oteli üst katında yer alan köşki ile Saraçoğlu hakkında yazılı, sesli ve görsel olarak bilgilenmektedir. Görsel Tanıtım Odasında TV ile Ödemiş tarihi hakkında yapılmış kısa metrajlı belgesel filmleri izletilmektedir. Oldukça önemli eserleri barındıran kütüphanede yer alan toplantı salonunda projeksiyon cihazı ile Ödemiş tarihi ile ilgili belgeseller izletilmekte, çeşitli söyleşi ve konferanslar düzenlenmektedir. Ayrıca kütüphane ortamında çalışmak isteyen kişilere gerekli ortam sağlanmaktadır (Fotoğraf 15-16).

Fotoğraf 15-16. Arşiv ve Kütüphane, (Ayşegül Koyuncu Okca Arşivi).

3. Sonuç

Son yüzyıllarda kent müzelerinde hızlı bir değişim söz konusudur. Özellikle 19. ve 20. yüzyılın kent müzelerinden oldukça farklılık gösteren 21. yüzyıl kent müzeleri kente ait değerlerin sergilendiği mekânlar olmanın ötesinde yaşamın içinde kendine önemli bir yer edinen ve ziyaretçileri ile duygusal bağlar kuran kurumlar haline almıştır. Tarihsel süreç içerisinde oldukça farklı kesimlere hitap eden toplumsal olarak birlik ve beraberliğin sağlanmasında empati duygusunu geliştirerek saygınlık kazanan, oldukça dinamik yapısı ile hem bir eğitim kurumu hem de iletişim kurulacak ve vakit geçirilecek mekanlar haline gelmesi kent müzelerinin kullanılabilirliğini artırarak her geçen gün sayılarının artmasına neden olmuştur. Kent müzelerinin kayda değer sayıdaki artışı aslında toplum olarak bu tür mekânlara ne kadar ihtiyacın olduğunun da bir göstergesi olmuştur. Kent müzeleri sadece kendi çaplarında değil aynı zamanda birbirleri ile kurdukları bağlar ile de kentlerin sorunlarına çözüm aramada önemli bir rol oynamaktadır.

Bu çalışma ile aktif kent müzelerine örnek olarak yukarıda kurulum aşamasından günümüze kadar gerçekleştirmiş oldukları çeşitli etkinlikler ile her geçen gün ziyaretçi sayılarını artıran ve örnek bir model olan Ödemiş Belediyesi Yıldız Kent Arşivi ve Müzesi'nin başarısında yerel yönetimlerin desteğinin ne kadar etkili ve önemli olduğu ortaya konulmuştur. Sadece kurulumu gerçekleştirmek değil daha sonraki süreçlerde de tıpkı Ödemiş Belediyesi Yıldız Kent Arşivi ve Müzesi'nde olduğu gibi müze-toplum ilişkisini kurmada ve devam ettirmede yerel yönetimler her zaman aktif bir şekilde rol almalıdırlar.

Kaynakça

Anonim (2013). *Ödemiş Küçük Menderes Havzası Doğa, Kültür ve Turizm Rehberi*, Ödemiş Belediyesi Yayınları, Yıl 8, Sayı 15.

Artun, E. (2008). "Halk Kültürlerinin Gelecek Kuşaklara Taşınması", *Halk Kültürü Araştırmaları*, Kitapevi Yayınları, İstanbul.

Birol, G. (2007). "Bir Kentin Kimliği ve Kervansaray Oteli Üzerine Bir Değerlendirme", *Arkitekt Dergisi*, Sayı 514.

Buyurgan, S. ve Mercin, L. (2010). *Görsel Sanatlar Eğitiminde Müze Eğitimi ve Uygulamaları*, Öncü Basımevi, Ankara.

Can, A. (2014). "Yerel Yönetimler ve Kültür Politikaları Bağlamında İstanbul'da Kentsel Koruma Sorunsalına Sürdürülebilir Çözüm Önerileri", *Marmara Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Sayı 5.

Erten, M. (1999). *Nasıl Bir Yönetim*, Anahtar Kitapları, İstanbul.

Ertürk, H. (1997). *Kent Ekonomisi*, Ekin Kitapevi, Bursa.

Holton, R. J. (1999). *Kentler Kapitalizm ve Uygarlık*, çev. Ruşen Keleş, İmge Kitapevi, Ankara.

Keskin, N. (2014). "Kentlerde Yeni Bellek Mekânları: Kent Müzeleri", *Folklor Edebiyat*, Cilt 20, Sayı 79.

Kopuz, S. ve Cengiz, E. (2013). "Müze Kütüphaneleri ve Ödemiş Yıldız Kent Arşivi ve Müzesi Kütüphanesi", *Türk Kütüphaneciliği*, Cilt 27, Sayı 3.

Koyuncu Okca, A. ve Bilici, B. (2019). "Denizli'de Sürdürülebilir Kentsel Koruma için Kent Müzesinin Gerekliliği", *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı 34.

Kuban, D. (1984). "Çağdaş Koruma, Tasarım ve Planlama İlişkilerine Kuramsal Bir Yaklaşım", *Mimarlık*, Sayı 84/3-4.

MacDonald, G. F. and Alsford, S. (1991). "The Museum as Information Utility", *Museum Management and Curatorship*, Issue 10.

Mercin, L. (2008). "Geleneksel El Sanatlarını Yaşatma Sorunu ve Bir Çözüm Önerisi: Kent Müzeleri", *Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Sanat Dergisi*, Sayı 13.

Silier, O. (2006) "Kent Müzeleri ve Türkiye'de Bu Tür Müzelere Duyulan İhtiyaç", *Melit'dan Battalgazi'ye Tarih-Arkeoloji-Kültür-Sanat Günleri*, *Tarih ve Arkeoloji Sempozyumu*, Malatya.

Silier, O. (2010). "Dünya'da ve Türkiye'de Kent Müzeleri", *Ege Mimarlık*, Sayı 3.

Topal, A. K. (20004). "Kavramsal Olarak Kent Nedir ve Türkiye'de Kent Neresidir?", *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt 6, Sayı 1.

Tufan Emni, F. ve Sancak, E. (2018). "Yerel Yönetişim ve Halkla İlişkiler: Yerel Yönetimlerin Tanıma ve Tanıtma Yöntemleri Üzerine Bir Derleme", *Kırklareli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt 2, Sayı 1.

Uralman, N. H. (2012). *Müze Halkla İlişkileri Aracılığıyla Kentlilik Bilinci Oluşturma: Çanakkale'deki Müzelerin Değerlendirilmesi*, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul.

İnternet Kaynakları

<http://www.camoc.icom.museum/about/index.php>, Erişim tarihi: 19.06.2019.

<https://www.odemis.bel.tr/tesislerimiz/odemis-yildiz-kent-arsivi-ve-muzesi.html>, Erişim tarihi: 05.07.2019.

<http://www.tarihkentlerbirliđi.org/kent-muzeleri-ve-arsivleri-kurulus-ve-isleyisyongesi/>, Erişim tarihi: 25.06.2019.

Kaynak Kişiler

Üzdürmez, S. (2019). Ödemiş Belediyesi Yıldız Kent Arşivi ve Müzesi Arşiv Sorumlusu, Ankara: 20 Haziran.

Akbörk, T. (2019). Ödemiş Belediyesi Yıldız Kent Arşivi ve Müzesi Kütüphane Sorumlusu, Osmaniye: 20 Haziran.